

ГОРСКИ ПЕЧАТ
125
години

ГОРА®

4/2024

STIHL

www.stihl.bg

can-am®

Винаги има време и за забавление!

ZUNDERT
EXTREME

ZUNDERT-EXTREME.COM
София, 1839, Враждебна, ул. 68 №2,
Бургас, ул. Одрин №17
0700 50678

A BRP BRAND

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:

Инж. Тони КРЪСТЕВ – директор на Дирекция „Горско стопанство“ в ИАГ

Членове:

Инж. Росен РАЙЧЕВ – заместник изпълнителен директор на ИАГ

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ – председател на Съюза на лесовете в България и преподавател по икономика и горска политика в ЛТУ

Доц. д-р Евгени ЦАВКОВ – преподавател по дендрология в ЛТУ и уредник на Музея на Лесотехническия университет

Д-р инж. Георги ГОГУШЕВ – зам.-директор на Регионалната дирекция по горите – Благоевград

Д-р инж. Росен АНДРЕЕВ – експерт по ловно стопанство в Югозападното държавно предприятие

Секретар:

Радка ЛЯХОВА – главен експерт в Дирекция „Информационно-административни дейности“ в ИАГ

Главен редактор:

Юлия СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Редакционен екип:

Жења СТОИЛОВА
редактор
zhenia.stoilova@gmail.com

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ
редактор
pavelppj@gmail.com

Борислав БЕЛДЕВ
редактор
bbeldev@abv.bg

Ваня КИСЬОВА-ИЛИЕВА
технически редактор
vv.kisiova@gmail.com

Теменужка МАРКОВА
графичен дизайнер
nushkamarkova@abv.bg

Йордан ДАМЯНОВ
фоторепортер
jordan.damianov@abv.bg

Станислава КРУМОВА
старши счетоводител
tania_mit@abv.bg

Съдържание:

2 СЕДМИЦА НА ГОРАТА 1 – 7 АПРИЛ: ГОРАТА Е ЖИВОТ И ОБЩА ОТГОВОРНОСТ

За да има гора, за да има живот, пръв в отговорността е лесовете

21 ЛЕСОВЪДСТВО

Нов бонитетен модел за белоборовите култури у нас: взаимодействие между особеностите на антропогенния им произход и климатичните промени

24 ИЗЛОЖЕНИЕ „ПРИРОДА, ЛОВ, РИБОЛОВ“

С фокус върху природата и децата

29 ЮБИЛЕЙ

115 години НППГСД
„Сава Младенов“ – Тетевен

32 ГОРСКА ПЕДАГОГИКА – забавна страничка за малки и пораснали деца

III ФОТОКОНКУРС

„Гората е в сърцето ми“

 www.facebook.com/spisaniegora

Снимка на корицата: Йордан ДАМЯНОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 02 988 86 42
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg
spisaniegora1899@gmail.com

Банка ДСК ЕАД,

София, клон Стамболийски,
IBAN: BG97STSA93003104045001
BIC: STSABGSF

Годишен абонамент - 30 лв.
Отделен брой - 3 лв.

Печатни коли 4.5.

Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за
печат на 24.04.2024 г.
Индекс 20346.

Печат „Фатум“ ООД

ISSN 0861 - 7570

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

За да има гора, за да има живот, първ в отговорността е лесовъдът

СЕДМИЦА НА ГОРАТА

Всеки човек има празнични дни, а лесовъдската колегия има цяла празнична седмица. Създадена като Празник на залесяването, впоследствие залегнала в Закона за горите от 1925 г., Седмицата на гората преминава през стръмните хълмове на времето вече 99 години, но всеки път вълнува и сърцето на лесовъда, и сърцето на всеки българин. Тази година тя бе открита тържествено в подножието на огретите от слънцето Сините камъни и разцъфтялата рано природа – в Сливен, където домакините от Югоизточното държавно предприятие и Областната управа посрещнаха скъпите си гости. И думите на българския химн, изпети от 12-годишната Добромира Стоянова от Сливен, славещ „горда Стара планина“, която бе на един поглед място от зала „Сливен“, и събралата се колегия, пренесоха присъстващите на тържественото събитие в прекрасните кътчета на нашата родина, в които именно гората е създала и крепи живота на хората.

Официални гости на тържеството бяха народните представители Росен Костурков – зам.-председател на Комисията по земеделието, храните и горите, и членовете на Комисията Деян Дечев и Мария Белова, както и Татяна Султанова и Климент Шопов, заместник-министрите на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов, Георги Тошев и Александър Йоцев, началникът на кабинета на министъра на земеделието и храните Валя Петрова, изпълнителният директор на ИАГ инж. Стоян Тошев, неговите заместници д-р инж. Анна Петракиева и инж. Росен Райчев и главният секретар на ведомството инж. Димитър Баталов.

Сред официалните лица на тържественото откриване бяха гл. комисар Александър Джартов – директор на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР, Маринчо Христов – областен управител,

и Димитър Митев – председател на Общинския съвет в Сливен, кметовете на общини – Стефан Радев – на Сливен, Валентин Ревански – на Ямбол, Емил Илиев – на Струмяни, Димитър Гавазов – на Сунгурларе.

Празникът бе споделен от председателя на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров, ректора на Лесотехническия университет доц. д-р Христо Михайлов и декана на факултет „Горско стопанство“ доц. д-р Стоян Стоянов, председателя

Участниците в тържественото откриване на Седмицата на гората в зала „Сливен“

на ФСОГСДП инж. Константин Чолаков.

Да открият първия ден от празничната Седмица бяха дошли директорите на шестте държавни предприятия и техните поделения, регионалните дирекции по горите, дирекциите на природните паркове, специализираните териториални звена на ИАГ. Освен представители на горските структури сред участниците в тържеството бяха преподаватели и научни работници, синдикалисти, директори на професионални гимназии по горско стопанство, кметове на общини, представители на дървопреработващи фирми, браншови и неправителствени организации, областни администрации, общински съвети, на съдебната власт и пожарната безопасност. На поканата се отзоваха и ветерани на горското дело.

В приветственото си слово, с което откри Седмицата на гората, зам.-министър Маринов каза: „Бъдещите гори ще носят белега на стопанското ни поведение спрямо сегашните гори. За бъдещите гори носят отго-

Призът „Лесовъд на годината“ за 2023 г. бе връчен на инж. Здравко Бакалов (вдясно) от д-р инж. Мирослав Маринов

Призът „За цялостен лесовъдски принос“, с който е удостоен инж. Здравчо Тодоров (вдясно), бе връчен от инж. Стоян Тошев

ворност не само лесовъдите, а и цялата общественост. Всички заинтересовани за днешното и бъдещото развитие на горите страни трябва да поемат своите задължения и отговорности, което прави нашата работа като специалисти лесовъди още по-отговорна“. Зам.-министърът подчерта и ролята на науката: „Можем да се гордеем, че благодарение на ИГ – БАН, и ЛТУ науката за гората в България е достигнала високо ниво. Всички сегашни научни постижения за гората трябва да се реализират в практическата дейност на горското стопанство“. Като основен приоритет в работата на МЗХ

д-р Маринов откри създаването на благоприятни условия за успешно научно и практическо решаване на специфичните въпроси, свързани с развитието и подобряването на бъдещата гора: „Тази гора ще бъде нужна на идните поколения в по-голяма степен от днешния ден“. Зам.-министърът благодари на всички лесовъди и горски работници, които със своя труд допринасят за опазването на горите като част от нашето богато минало и от бъдещето на поколенията след нас.

С любов към гората и уважение към нейните труженици бяха изпълнени и словата на кмета на община Сливен Стефан Радев и зам.-председателя на Комисията по земеделието, храните и горите в Народното събрание Росен Костурков.

Към колегията и нейния

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

Наградените с високи професионални отличия лесовъди и служителите по контрола и опазването на горските територии

празник бяха изпратени поздравителни адреси от народните представители Татяна Султанова и Деян Дечев, директора на ИГ – БАН, чл.-кор. д.н. Георги Георгиев, директора на ОД на МВР – Сливен, ст. комисар Димитър Величков и други.

Програмата на тържеството продължи с вълнуващия момент на връчването на отличията като признание за висок професионализъм и утвърден авторитет на лесовъди и служители по контрола през изминалата година – традиция, създадена от Съюза на лесовъдите в България през 1996 година.

В категория „Служител по контрола и опазването на горските територии“ Изпълнителната агенция по горите отличи главните специалисти – горски инспектори Пламен Петков от РДГ – София, Чавдар Стоилов от РДГ – Кърджали, и Селим Байрактар от РДГ – Стара Загора. „Тези награди са много важни – каза при връчването им изпълни-

В символичното залесяване се включиха ▲
официалните лица и наградените лесовъди ►

Ръководителят на разсадник „Абланово“ на ЮИДП – Сливен, Стефан Джангозов раздава безплатни фиданки на граждани

В чест на лесовъдския празник сливенските ученици изнесоха концерт на площада пред сградата на Общината

Ансамбъл „Сливен“ зарадва участниците в тържеството с майсторски изпълнения

телният директор на ИАГ инж. Тошев, – защото се дават на хората, които с риск за здравето и живота си пазят зеленото богатство на България. На тях дължа огромна благодарност за това, че са на първа линия в защита на гората“.

С приза „Лесовъд на годината“ за 2023 г. бе удостоен инж. Здравко Бакалов – директор на ЮЦДП – Смолян. Негови подгласници станаха инж. Николай Вълчанов – директор на ДГС – Царево (ЮИДП), инж. Антон Бамбалов – зам.-директор на РДГ – Пловдив, и инж. Иван Герин – зам.-директор на ДГС – Елешница (ЮЗДП).

За носител на приза „За цялостен лесовъдски принос“ бе излъчен инж. Здравчо Тодоров – директор на РДГ – Кюстендил.

Инж. Николай Василев – началник на отдел „Стратегии и планиране в горското стопанство“ в МЗХ, бе награден с приза „За значителен принос за популяризиране и повишаване на имиджа на лесовъдската професия“.

За тазгодишната Седмица на гората след дълго прекъсване бе възстановена традицията да се отличават лесовъдските постижения в недържавния горски сектор. Своите отличия в различни категории обяви Асоциация „Общински гори“ – инж. Стефан

Аврамов – ръководител на звено „Гори“ в Община Струмляни, е носител на наградата „За успешно организиране на управлението и стопанисването на горите“, инж. Илия Дамов – директор на Дирекция „Гори“ в Община Приморско – „За многофункционално и природосъобразно стопанисване на горите“, и техн.-лесовъд Марин Комитов – зам.-директор на Общинско горско стопанство – Средец – „За успешно възстановяване чрез залесяване на увредените гори в общината“. Браншовото сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи в България БУЛПРОФОР отличи с приза „За най-добър горски предприемач“ фирмата „Анакай Форест“ ЕООД – Смолян, а „За най-добра лесовъдска практика“ – инж. Стефан Самаринов от Кюстендил. Наградата „За цялостен принос в лесовъдската практика“ бе присъдена (посмъртно) на доц. д-р Величко Гагов – дългогодишен преподавател в ЛТУ.

Наградите на отличените – „Плакет на ИАГ“, „Плакет на МЗХ“, „Почетен знак на СЛБ“ и грамоти, бяха връчени на тържествена церемония от зам.-министрите на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов и Георги Тошев, изпълнителния директор на ИАГ инж. Стоян Тошев, председателя на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров и официалните лица.

На празник – като на празник. Гостите бяха зарадвани от изключителното присъствие на сцената на Ансамбъла за народни песни и танци „Сливен“ и балетната школа „Адажио“ към Народното читалище „Зора 1860“.

Във фойето на залата можеха да бъдат разглеждани фотографиите на Александър Иванов, а на входа на залата – паната, посветени на важни годишнини – 145 г. от създаването на горската служба в България, 125 г. горски печат и 115 г. Съюз на лесовъдите в България, както и на дейностите, които се извършват в горите.

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

Горските педагози Росица Гатева от СЦДП (вдясно) и инж. Петя Канъкова от ДГС – Плачковци, раздава децата на Сливен с интересни занимания

Тържеството завърши с химна на българския лесовъд „Хубава си, моя горо“. И гората, възпята с поетичните думи на Любен Каравелов, и този път развълнува колегиата, и този път им даде вярата, че за да има гора и за да има живот, пръв в отговорността за нея е лесовъдът.

Наградените лесовъди и официалните гости се включиха в традиционното за първия ден на Седмицата на гората символично залесяване на фиданки в зеленото пространство пред зала „Сливен“.

А празникът продължи и в града. На откритата сцена пред сградата на Общината децата от сливенските училища и детски градини танцуваха и пяха под аплодисментите на участниците в тържеството по случай Седмицата на гората и жителите на града.

През целия ден служителите на ДПП „Сините камъни“ приемаха любознателни граждани на шатрата си, открита на площада пред кино „Българка“, а служителите на разсадник „Абланово“ на ЮИДП – Сливен, раздаваха на всички желаещи безплатни фиданки от явор, махалебка и черен бор.

В парковото пространство на града бе спряло добилото популярност образователно фургонче на Северноцентралното държавно предприятие – Габрово. Горските педагози Росица Гатева от СЦДП и инж. Петя Канъкова от ДГС – Плачковци, които учеха децата как се изработват медальони от естествени материали и разказваха интересни факти за гората, станаха любимци на всички, които се отбиваха при шарения фургон.

Лесовъдската колегия отдаде почит на предшествениците, записали имената си в лесовъдската история

В навечерието на Седмицата на гората, на 29 март, пред Мемориала на лесовъда в парковото пространство на Лесотехническия университет се състоя поклонението пред паметта на лесовъдите и горските служители, посветили живота си на

горското дело, и на загиналите при изпълнение на служебния си дълг за опазване на зеленото богатство на България.

Венци и цветя положиха зам.-министърът на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов, из-

пълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Стоян Тошев, зам.-изпълнителните директори д-р инж. Анна Перакиева и инж. Росен Райчев, главният секретар инж. Димитър Баталов, ректорът на ЛТУ доц. д-р Христо

Михайлов, представители на РДГ – София, ДПП „Витоша“, Института за гората – БАН, Съюза на лесовъдите в България, зам.-ректори, декани, зам.-декани и преподаватели в ЛТУ, ръководители и служители в горския сектор, представители на неправителствени организации, лесовъди ветерани, студенти.

В своето слово проф. Иван Пали-

горов – председател на Съюза на лесовъдите в България, посочи паметните събития и имената на личностите, които остават незабравими в историята на горското дело у нас. Почитта към тях бе отбелязана с едноминутно мълчание.

В сградата на Лесотехническия университет зам.-министърът на земеделието и храните д-р инж. Ми-

рослав Маринов и ректорът доц. д-р Христо Михайлов откриха изложба на художествени творби на преподаватели и възпитаници на Университета. Бяха изложени и постери със снимки на любители на природната красота – бивши възпитаници на ЛТУ, както и детски рисунки, които илюстрират любовта на децата към гората и нейните обитатели.

Ръководители, служители, преподаватели и студенти залесяваха заедно

Повече от 100 служители на Изпълнителната агенция по горите, Министерството на земеделието и храните, Държавно горско стопанство – София, преподаватели и студенти от Лесотехническия университет, представители на Българското дружество за защита на птиците и Сдружение „Деца с онкохематологични заболявания“ се включиха в традиционното за Седмицата на гората залесяване на Изпълнителната агенция по горите (сн. 1). След инструктаж от изпълнителния директор на ИАГ инж. Стоян Тошев и директора на ДГС – София, инж. Цветан Динев (сн. 2) започна и самото залесяване.

В покрайнините на с. Локорско – територия на ДГС – София, участниците, сред които и зам. изпълнителният директор д-р Анна Петракиева, главният секретар инж. Димитър Баталов, както и инж. Тони Кръстев – директор на Дирекция „Горско стопанство“, Илиян Точев – директор на Дирекция „Правно-административни дейности“ в ИАГ, извършиха почистване на терена, почвоподготовка и залесяване със 750 контейнерни фиданки от цер.

На най-малките бяха организирани игри по метода на горската педагогика, а за спомен получиха подаръци от ИАГ и ДГС – София.

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

Празничните събития в Лесотехническия университет

В навечерието на Седмицата на гората в Лесотехническия университет бе открита експозиция с художествени творби на негови възпитаници със специалност „Ландшафтна архитектура“ и „Горско стопанство“. На изложбата живопис бяха представени картини на изявени майстори на четката, вдъхновени от съвършенството и загадъчността на природата – ланд. арх. Биляна Иванова, доц. д-р ланд. арх. Веселин Шахънов, ланд. арх. Виолета Бояджиева, инж. Георги Петров, ланд. арх. Кристина Ляхтова, гл. ас. д-р ланд. арх. Мариела Маринова, ланд. арх. Мария Арнаудова, ланд. арх. Милена Васева, ланд. арх. Милена Пелова, ланд. арх. Мирослава Мерекьова, доц. д-р ланд. арх. Пламен Александров, ланд. арх. Ставри Фотев и ланд. арх. Цанко Христов. Във фоайето на Университета бяха изложени постери със снимки на инж. Нели Дончева – WWF – България, и гл. специалист Неделчо Неделчев – ИАГ, както и детски творби, които илюстрират любовта на децата към гората и нейните обитатели.

На празничната Седмица беше посветена поредица от лекции на актуални теми.

Не липсваха забавления – под формата на еко-викторина с въпроси от множество дисциплини, които провокираха студентите да печелят повече и по-големи награди.

Проведе се и ежегодното състезание по горски многобой, в което студенти от специалност „Горско стопанство“ премериха знания и

умения в дванадесет дисциплини. Студентите успешно разпознаха хербарии и препарати по ботаника, дендрология, ентомология, фитопатология, геология, ловно и рибно стопанство. От практическите дисциплини бяха включени подготовка на бензиномоторен трион за работа, спортен риболов, засаждане на фиданка, измерване на височината и кубатурата на

дърво. Състезателите от II и III курс бяха оценявани от своите преподаватели и техни колеги от Университета, представители на Студентския съвет и експерти от Изпълнителната агенция по горите. След оспорвана надпревара първото място си поделиха Даяна Байрактарова (III курс) и Исмаил Джугдан (II курс) (сн. 1). Плътно зад тях се класира Стоян Домбов (III курс), а третото място зае Зайнеп Кальор (II курс).

Втори многобой – този път по конструиране на мебели, изправи един срещу друг студенти от Факултет „Горска промишленост“. Надпреварата включваше тест с въпроси за мебелната индустрия и сглобяване на кухненски шкафове, предвидени за студентското общежитие. Най-сръчни бяха Салих Карамолла и Боян Иванов, които заеха призовото място.

Традиционните агрономически игри включваха търсене на символи, свързани с Агрономическия факултет, в сграда на Университета, викторина с въпроси от всяка дисциплина и морски шах, като най-добрите състезатели получиха награди.

Деца от ДГ „Чебурашка“ посетиха Лесотехническия университет, където студенти им разказаха за природата, птиците и животните и им помогнаха да сглобят хранилки за птици.

Минути преди официалното награждаване на всички участници се проведе лекоатлетическата щафета за „Купата на ректора“. Най-бързи бяха Елис Барсиева, Николай Ковачев, Николай

Митов и Владимир Владимиров.

В Аулата на Университета доц. д-р Христо Михайлов – ректор на ЛТУ, и доц. д-р Стоян Стоянов – декан на Факултет „Горско стопанство“, връчиха награди, грамоти и медали на призворите в проведените състезания по плуване, тенис на маса, футбол, волейбол, лекоатлетическа щафета. Отличени бяха и участниците във фото и видео конкурси, многобои и игри. Доц. Стоянов връчи грамоти на носителите на стипендия „Димитър

Христов“ – Андон Милев (I курс), Иван Тодоров и Мария Златкова (III курс).

Студентският съвет към ЛТУ (сн. 2) благодари на всички участници и ги поздрави с изпълнението на гайдаря от II курс на специалност „Горско стопанство“ Асен Асенов.

Празничната Седмица приключи със залесяване в Борисовата градина. Ректорът на ЛТУ доц. д-р Христо Михайлов и зам.-ректорът доц. д-р Елена Драгозова, преподаватели и студенти, съвместно с

представители на Столична община – Надежда Бобчева – зам.-кмет на направление „Зелена система, екология и земеползване“, ландшафт. арх. Димитър Данчев – директор на Дирекция „Зелена система“ (възпитаник на ЛТУ) и общинските съветници Благовест Георгиев и д-р Цветелина Заркин (преподавател в ЛТУ) отдадено и с усмивка работиха за каузата (сн. 3). Бяха залесени 50 едроразмерни дръвчета явор по периферията на Лесопарка.

Фото тур за журналисти в ДЛС „Кричим“

На 5 април фото тур, организиран като част от събитията, посветени на Седмицата на гората, събра на територията на Държавното ловно стопанство „Кричим“ журналисти, представители на Изпълнителната агенция по горите и Българското дружество за защита на птиците.

Домакини бяха директорът на Стопанството инж. Петър Зяпков и зам.-директорът на РДГ – Пловдив, инж. Антон Бамбалов.

На територията на Стопанството са съхранени дъбови дървета, достигащи 250-годишна възраст. Гостите посетиха декоративния парк, известен със своите 185 вида – предимно широколистни дървета и храсти, много от тях редки за страната, Базата за интензивно стопа-

нисване на дивеч за развъждане на елен лопатар и муфлон, селскостопанска част, в която се отглеждат култури за изхранване на дивеча, цветната оранжерия, която поддържа царска колекция, и разбира се, Ловния дом, познат като двореца „Кричим“, построен за княз Фердинанд I и впоследствие ремонтиран за цар Борис III.

Сред първите внесени за аклиматизация чужди дървесни видове в декоративния парк са чинарът, кедрът и гинко билоба, на по-късен етап – мета секвойа, железното дърво, канадската и вечнозелената магнолия, лирово дърво и други. Композицията на парковата растителност позволява през всеки месец и сезон да се

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

наблюдава цъфтежът на различен храстов или дървесен вид. По време на обиколката парка краяха цветовете на японската виш-

на, лавровишната, дивия рожков, дървовидния божур и магнолията. В края на обиколката с помощта на служители на Стопанството

представителите на медиите засадиха фиданки от дива круша и дива ябълка.

Екип на списание „Гора“

РЕГИОНАЛНИ ЧЕСТВАНИЯ

Южноцентрално държавно предприятие – Смолян

1

2

3

Във всички държавни горски и ловни стопанства на Предприятието преминаха организирани прояви, които включваха залесяване, почистване, занимания с деца по методите на горската педагогика, конкурси за рисунки, стихотворения и разкази, изработване на пана от природни материали. Още преди официалното откриване на Седмицата на гората бе проведено състезание по залесяване с два отбора ученици на територията на ДГС – Смолян (сн. 1), а Централното управление на Предприятието организира пред Областната администрация раздаване на фиданки от различни дървесни видове за граждани (сн. 2). ДГС – Ракиново, проведе кампания за безвъзмездно предоставяне на фиданки от горския разсадник „Цигов чарк“ на училища, детски

градини и граждани. Същата кампания се състоя и в ДГС – Момчилград.

В рамките на празничната Седмица в ДГС – Пазарджик, започна поетапно залесяване на 180 дка между селата Калугерово и Лесичово, където през 2022 г. бяха изпепелени 1600 дка гора (сн. 3).

Широко бе застъпено участието на служителите от териториалните поделения на ЮЦДП в почистването на защитените природни местности, забележителности и чешми. ДГС – Широка лъка, извърши и ремонт на пейките и масите около Лесничейската чешма в КК „Пампорово“. С участието на горските и общинските служители в ДЛС „Извора“ – Девин, бе

почистена защитена местност „Поречието на река Девинска“ и боядисани пейки и беседки. По-чисто стана около чешмите в горските територии на ДГС – Михалково, а туристическата пътека в комплекс „Чилингир“ се сдоба с нови дървени пейки. Стопанството изработи и постави хранилки за сърни (сн. 4). Работещите в ДГС – Ардино, почистиха м. Белите брезии, паметниците на залесителите, асеновградските лесовъди – зоната около манастира „Св. Кирик“, а смолянските – м. Амзово.

Децата и учениците на Златоград, Пловдив, Славейно (сн. 5) се радваха на разказите на лесовъдите за гората.

На 5 април се състоя награждаването на отличените с регионалните призове – „Лесовъд на годината“ за 2023 г. стана инж. Здравко Бакалов – директор на ЮЦДП, негови подгласници са инж. Бисер Сираков и инж. Соня Евтимова, „За цялостен лесовъдски принос“ бе отличен инж. Здравко Караджов, а мл. полицейски инспектор от РПУ – Девин, Веселин Георджиев получи награда за приноса си в опазването на дивеча на територията на общините Девин, Доспат и Борино.

Бяха отличени и учениците, участвали в конкурса за разказ и стихотворение под надслов „Гората е живот и обща отговорност“ (сн. 6). Мероприятията, посветени на Седмицата на гората, продължиха и след 7 април и включваха посещение на ученици и учители от ПГСГС „Никола Й. Вапца-

ров“ и други училища в общината, в шишаркосушилнята в Чепеларе и уроци по методите на горската педагогика в редица детски заведения.

Северноцентрално държавно предприятие – Габрово

В Габрово централното управление на СЦДП организира две изложби – „Съвременен български продуктов дизайн“ и „Чудесата на природата – от семе до гора“, осъществена съвместно с WWF – България, и дискусия на тема „Бъдещето на гората и вторият живот на дървесината“ (сн. 1).

Обширна бе програмата, посветена на работата с деца. Тя включваше представянето на пътуващото образователно фургонче от горските педагози на откриването на Седмицата на гората в Сливен, Класната стая под короните на дърветата в м. Лъгът, организирана от ДЛС „Росица“ и ДГС – Плачковци, за възпита-

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

ниците на тревненското SOS Детско селище (сн. 2), занимания и беседи с деца и ученици, провеждани от горските педагози от Държавните горски стопанства в Бяла и Плачковци и ДЛС „Росица“. В Детски комплекс „Йовко Йовков“

– Севлиево, се състоя награждаване на участниците в конкурса за рисунка „Видовете дървета в българската гора“. В горския разсадник „Джулюница“ на ДГС – Горна Оряховица, ученици от Професионалната гимназия „М. В. Ломоносов“ в града засяваха семена, а Стопанството съвместно с РДГ – Велико Търново, бе домакин на залесяване и беседа на тема „Богатствата на гората“ с деца и ученици от първопрестолния град. Горски занимания и засаждане на дръвчета с подрастващи организираха и ДЛС „Воден – Ири Хисар“ и ДГС – Тутракан.

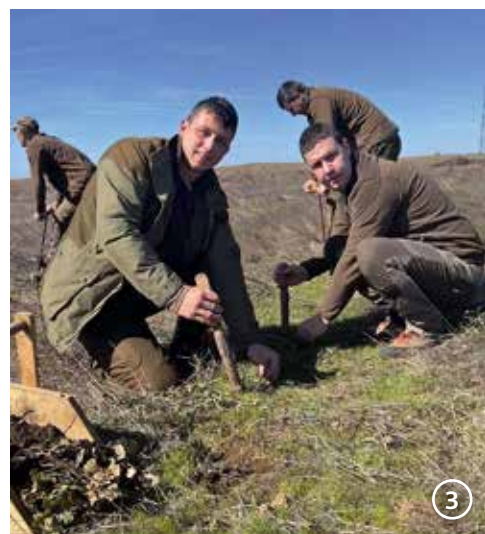
ДГС – Свищов, проведе залесяване на 57 дка до с. Козловец съвместно с доброволци и местни журнали-

сти (сн. 3) и уроци по Горска педагогика (сн. 4). Залесяване край яз. „Йовковци“ проведоха служителите на ДГС – гр. Елена, с ВиК „Йовковци“ ООД заедно с ученици и попълване на 8 дка горска култура до с. Средно село с помощта на доброволци (сн. 5). Представители на НПО, социални работници заедно с горските служители от ДГС – Разград, засадиха фиданки в СНЦ „Жанета“. ДГС – Силистра, бе инициатор на провеждането на естественото възобновяване чрез залесяване с орех в м. Орехова гора, в което бяха включени и учениците от ПГС „Пеньо Пенев“ в града. Съвместно със Сдруженията „Зонта-клуб“, „Соро Оптимист“, Център „Динамика“ и ОД „Земеделие“ работещите в ДЛС „Дунав“ – Русе, залесиха 10 дка с тополови фиданки (сн. 6).

Служителите на ДГС „Сеслав“ – гр. Кубрат, почистиха резерват „Сборяново“. Обновяване и почистване на туристическата инфраструктура и горски територии бяха проведени от Държавните горски стопанства – Габрово, Буйновци, Тутракан, Силистра, а ДЛС „Каракуз“ – Дулово, включи в тази дейност и 6 кметства от района.

Югоизточно държавно предприятие – Сливен

По покана на ЮИДП – Сливен, лесовъди ветерани, работили дълги години в управлението на горските стопанства в обхвата на Предприятието, гостуваха на служителите в празничната Седмица. Заедно с по-младите си колеги те залесиха фиданки в м. Ормана (сн. 1).

Регионалният съвет на лесовъдите, с район на дейност на територията на РДГ – Сливен, награди изявени лесовъди от областта. Зам.-директорът на ЮИДП – Сливен, инж. Златка Азманова връчи на инж. Ганчо Петров – директор на ДГС – Нова Загора, приза „За цялостен лесовъдски принос“ за дългогодишния му труд и професионализъм в полза на българската гора. Инж. Диана Михалкова – лесничей в ДГС – Сливен, бе удостоена с отличието „Лесовъд на годината 2023 г.“.

Югоизточното държавно пред-

приятие – Сливен, проведе кампания за безвъзмездно раздаване на 10 000 фиданки на граждани в петте областни града в обхвата на предприятието – Сливен, Ямбол, Бургас, Стара Загора, Хасково, както и в Айтос и Казанлък, от цер, явор, черен бор, червен американски дъб, махалебка, хибискус, обикновен кипарис, дугласка ела, питомен кестен и туя.

Гражданите получиха информация за стопанисването на горите, производството на фиданки и извършените горскостопански мероприятия (сн. 2).

ДГС – Айтос, извърши попълване на култури с 2000 фиданки от космат дъб на 31 дка в землището на с. Сини рид, община Руен (сн. 3).

Екип на ДГС – Нова Загора, заедно с ученици и учители от ПГТТ „Атанас Димитров“ – Нова Загора,

залесиха дръвчета в землището на с. Съдийско поле. По повод празничната Седмица, както и по случай 65-ата годишнина на Професионалната гимназия по селско стопанство в града, ученици и учители засадиха с помощта на лесовъди 65 дръвчета от явор.

Служители на ДГС – Гурково, запознаха ученици от СУ „Христо Смирненски“ – Гурково, и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Николаево, с дейностите, които се извършват в горския разсадник на Стопанството в Николаево, с основните видове дивеч, които обитават горските територии, и производството на семенни фиданки. Децата взеха участие в засяването на семена от червен дъб, сглобяваха къщички за птички и рисуваха върху дървени медальони (сн. 4). Заедно с представители на администрациите на Общините

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

Гурково и Николаево горските служители залесиха площ в землището на с. Паничарево, освободена след повреда от върхов корояд, с 1000 дъбови фиданки.

Лесовъди от ДГС – Елхово, и деца от СУ „Д-р Петър Берон“ – Болярово, извършиха попълване на култура с контейнерни фиданки от черен бор в землището на с. Мамарчево, община Болярово. Ученици от ОУ

„Св. св. Кирил и Методий“ – Елхово, помагаша при залесяването на дребноразмерни фиданки от чер и черен бор в землището на с. Бояново, община Елхово (сн. 5).

Ученици от ПГСС „Гео Милев“ – Мъглиж, които се обучават в специалност „Горско стопанство и дърводобив“, посетиха горския разсадник в с. Ветрен към ДГС – Мъглиж. Горските служители въведоха

бъдещите специалисти в историята на Стопанството, неговите дългогодишни традиции в залесяването, опазването и стопанисването на горите. Учениците наблюдаваха демонстрацията на иновативното производство на контейнерни фиданки със закрыта коренова система, както и други методи за производство на посадъчен материал за нуждите на горските стопанства.

Югозападно държавно предприятие – Благоевград

С множество мероприятия, организирани от стопанствата на територията на ЮЗДП – Благоевград, премина празничната Седмица на гората. Традиционни и очаквани бяха образователните игри с деца и ученици за богатствата на гората и смисъла на професията на лесовъда, почитването с помощта на доброволци на горски територии и туристическа инфраструктура от нерегламентирано изхвърлени отпадъци, залесяванията, в които активно се включват деца, граждани, представители на общинската администрация и сдружения. Служители на ЮЗДП почистиха 300-метрова минерализована ивица край пътя Предела – Разлог. Тя се явява естествена спирачка срещу пожари и предотвратява възникнал вече пожар да премине през

пътя и да се разрасне. В инициативата се включиха служители и на ДГС – Разлог, Община Разлог и Областно пътно управление – Благоевград (сн. 1).

Екипи на ДЛС „Витошко – Студена“ и ДПП „Витоша“ възстановиха инфраструктурата по туристическите пътеки в района на с. Кладница. Районът беше почистен, а разрушеният от пороите мост – изцяло възстановен (сн. 2).

Служители на ДГС – София, и ДПП „Витоша“ почистиха алеи от опасни дървета, изградиха и възстановиха туристическа инфраструктура в района на Симеоновските езера.

По инициатива на Районна прокуратура – Благоевград, и с организацията на ДГС – Симитли, и РДГ – Благоевград, прокурори, съдии от Районния съд, съдебни и горски служители се включиха в залесяването на 3000 фиданки черен бор в района на опожарените терени над

1

2

3

с. Мечкул (сн. 3).

По случай празничната Седмица служители на Кметството и Държавното горско стопанство в Добринище засадиха дръвчета в градския парк (сн. 4).

На съвместна инициатива между представители на Община Тетевен, ученици от НПГСД „Сава Младенов“ в града и служители на ДГС – Тетевен, бяха залесени 350 фиданки от черен бор в землището на Тетевен, м. Балинци (сн. 5).

Деца от с. Микрево посрещнаха служителите от ДГС – Струмани, и заедно засадиха дръвчета в двора на детската градина (сн. 6).

Служители на ДГС – Елешница, залесяваха с 2-годишни фиданки от бял бор в землище на

с. Черешово, съвместно с ученици от VII клас от ОУ „Братя Миладинови“ – с. Елешница, за възстановяването на гора, засегната от върхов корояд.

ДГС – Благоевград, предостави безвъзмездно на жителите на града семенищни фиданки от видовете туя, питомен кестен, червен дъб, лавровишна, птиче грозде и люляк.

Лесовъди от ДГС – Разлог, и граждани поднесоха венци и цветя на паметната плоча на Симеон Петеларов – първия лесовъд залесител на опорения и оголен хребет Голак. Инициатива на Стопанството бе и подготовянето на площи и залесяването по поречието на р. Места с брегоукрепващи дървесни видове – бряст и дъб.

В сградата на ДЛС „Дикчан“ – с. Сатовча, бе организирано представяне на дейността на Стопанството с архивни снимки, ловни трофеи и получени награди в Деня на отворените врати.

Североизточно държавно предприятие – Шумен

С акции по залесяване на фиданки с помощта на деца, ученици и граждани, почистване на горски територии и с уроци по горска педагогика премина Седмицата на гората в СИДП – Шумен.

В почистването на терен в землището на с. Веренци (сн. 1), организирано от ДГС – Омуртаг, се включиха представители на Общината и местни медии. Пред ученици, граждани и журналисти бяха изложени предимствата и недостатъците на залесяването и естественото възобновяване. В землището на с. Панайот Хитово се състоя демонстрация на начините на залесяване. Всички футболисти от

детската школа на ФК „Реал Омуртаг“ се включиха в урока по горска педагогика на лесовъди от Стопанството. За да разберат защо е важна работата на горските, подраства-

щите за кратко влязоха в ролята на лесовъди (сн. 2). Те научиха кои дървета трябва да се отсекаят и кои да останат, какви грижи се полагат за младата гора, как се гаси пожар

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

в новосъздадена култура и какво правят експертите, за да опазят видовото разнообразие на територията на ДГС – гр. Омуртаг. В края на урока младите футболни надежди получиха подарък от служителите на ДГС – гр. Омуртаг, и направиха горски картички за спомен.

Лесовъди от ДГС – Нови пазар, и служители на Община Каспичан засадиха 10 ели в парковото пространство. Директорът на Стопанството инж. Петър Железов,

кметът и зам.-кметът на общината Златин Ценков и Жечка Недялкова, както и служители на двете институции засадиха фиданки червен дъб, бреза и липа.

Нов авторски урок по горска педагогика представи пред деца от ДГ „Маргаритка“ Александрина Карева от ДГС – Смядово (сн. 3). Малчуганите научиха как се залесяват дръвчета и какви грижи полагат лесовъдите за гората, къде може да се пали огън и защо пламъците извън огнищата могат да унищо-

жат цялата гора. По-късно наблюдавахме залесяването на 50 фиданки в парка пред детската градина. В акцията участваха лесовъди от териториалното поделение и служители на Община Смядово.

Много деца от града и родителите им се включиха в потушаване на огън с гръбни пръскачки и тупалки и залесяване на дръвчета. Малчуганите и горските разселиха заедно фазани в землището на Смядово, което бе атракция за всички (сн. 4).

Северозападно държавно предприятие – Враца

СЗДП – Враца, организира конкурс за детска рисунка „Гората е живот и споделена отговорност“, като най-красивите от тях бяха подредени в изложба. Участниците получиха предметни и поощрителни награди и грамоти.

Инж. Илиян Илиев – директор на ДГС – Белоградчик, запозна деца от НУ „Васил Левски“ в града с дейността на горските служители и им разказа за какво се използва дървесината, с какви уреди се измерват височината и дебелината на отсечените дървета, как се избират и маркират. Подрастващите бяха запознати с производството на фиданки в разсадника и залесяването в гората. Разбраха колко важна е ролята на лесовъдите за опазването на околната среда и грижата за дивите животни. Горският надзирател Ми-

рослав Стоилов им показва рога от сръндак и благороден елен (сн. 1). Децата научиха любопитни факти за дървесните и животинските

видове в нашите гори. В дните от Седмицата на гората Стопанството приобщи подрастващи в инициативи по залесяване на фидан-

ки от черен бор в м. Шарена нива и землището на с. Праужда, както и по почистване на екопътека и горска територия от отпадъци в м. Селище.

Служители на ДГС – Ловеч, поднесоха венци и цветя пред паметника на лесничей Никола Василев в парковата алея, която той създаде и залесил през 1908 г., и до днес – любимо място за разходка на жителите и гостите на града. Инж. Младен Миков – директор на ДГС – Ловеч, и областният управител на Ловеч Виктор Стойчев връчиха грамоти и предметни награди на авторите на най-добрите рисунки в конкурса „Аз обичам българската гора“. На територията на Зоологическата градина в Ловеч служители

на Стопанството начело с директора, с кмета на Общината Страцимир Петков и ученици засадиха дръвчета (сн. 2).

В ДЛС „Витиня“ служители със своите деца залесяваха в близост до административната сграда на

Стопанството. С беседи за гората и ловностопанските мероприятия малчуганите обогатиха познанията си за природата и дивите животни, като им бе предоставена възможност да наблюдават отблизо дивеча.

В ДЛС „Русалка“ – Априлци, урокът „Лесовъдът – мой приятел“ представи лесовъдската професия по достъпен и интригуващ начин на децата, които се включиха в окопаването и плевенето на фиданки, почистването на замърсени участъци на екопътека „Видимско пръскало“ и тази, водеща до паметника на войводата Цанко Дюстабанов. Те се запознаха и с най-често срещаните причини за възникване на пожари в горските територии (сн. 3).

Регионални дирекции по горите

РДГ – Пловдив

В навечерието на Седмицата на гората познавателни детски игри и занимания проведоха горските педагози – служители от Регионалната дирекция, за учениците от IV а клас от СУ „Пейо Яворов“. Децата посетиха Дендрариума на РДГ, за да научат любопитни факти за различните дървесни видове, животни и растения и за грижите, които полагат лесовъдите за опазването на гората. Особен интерес у малчуганите предизвика беседата на горските инспектори. Учениците получиха медали „Лесовъд за един ден“ и подаръци под формата на образователни материали.

На тържественото откриване на Седмицата в РДГ приветствие към колегията отправи инж. Никола Каварджиков – председател на Регионалното дружество на лесовъдите. На паметната плоча „130 г. от създаването на горската служба в Пловдивския край“ бяха положени цветя (сн. 1).

Церемонията по награждаването на изявени лесовъди и служители по контрола от Пловдивския регион се състоя по време на 28-ото изложение „Природа, лов, риболов“.

РДГ – Пазарджик

Горски служители, третокласници от НУ „Васил Друмев“ и синдикалисти залесиха дръвчета пред Минералната баня в града. Лесовъди обясниха на децата как се засаждат фиданки и какви

грижи са необходими за тяхното опазване. Представителите на РДГ подариха на всяко дете специален медальон от дърво, а малчуганите сами ги изрисуваха с картини от гората. Проведени бяха и много образователни весели игри (сн. 2).

РДГ – Шумен

Най-голямата залесителна кампания в рамките на Седмицата на гората на територията на област Шумен бе проведена в ДГС – Смядово. В залесяването на 15 дка с фиданки зимен дъб в землището на с. Ве-

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

4

клас на Лесотехническата професионална гимназия в Берковица, за да се запознаят с дейността на Регионалната дирекция. На следващия ден експерти и горски инспектори от РДГ, ученици и учители взеха участие в залесяване на 8 дка с черен бор в насаждение, пострадало преди 3 години от снеготоп, в което по-рано е проведена принудителна сеч (сн. 4).

РДГ – Благоевград

800 фиданки от питомен кестен подариха на граждани служителите на РДГ в първия ден на празничната Седмица. В честването на празника заедно със служителите на ДГС – Благоевград, участваха малките природолюбители от ДГ „Детелина“. Те помагаша в засаждането на дръвчета в парк „Бачиново“ и се запознаха с лесовъдската професия (сн. 5).

РДГ – Смолян

В празник се превърна урокът на горските педагози от Регионалната дирекция за възпитаниците на ДГ „Синчец“ в града. Децата с интерес слушаха разказите за гората и нейното опазване и научиха как правилно се засажда дървета, за да се превърнат те в гора. След игри и забавления малчуганите получиха и подаръци, подготвени от служителите на РДГ (сн. 6).

РДГ – Бургас

Със съдействието на служители на Регионалната дирекция в Професионалната техническа гимназия бе проведена викторина „Млад лесовъд“. Екип от горски инспектори представи пред учениците дейността си по контрола и опазването на горските територии от нарушения. Експерти от РДГ изнесоха открит урок на тема „Горска таксация“, след който учениците измерваха с клупи и висотомери дървета в двора на Гимназията (сн. 7).

Срещите на работещите в РДГ за запознаване на подрастващите с лесовъдската професия в различни училища и детски градини продължиха през цялата празнична Седмица.

РДГ – Русе

Лесовъди от Регионалната дирекция съвместно със служители на Община – Бяла, РД „ПБЗН“ – Русе, ДГС – Бяла, и граждани залесяваха с едроразмерни фиданки шестил, див рожков и полски клен в горска територия по проект „Консервация на моста на Кольо Фичето“. Посадъчните места бяха подготвени с техника на ДГС – Бяла, а служители на РД „ПБЗН“ поляха новозасадената гора с помощта на противопожарна техника (сн. 8).

РДГ – Кюстендил

Лесовъди от Регионалната дирекция и ЮЗДП посетиха СУ „Васил Левски“ в Брезник и заедно с учениците засадиха в двора на Училището фиданки липа и бреза. Те гостуваха и на децата от ДГ „Брезица“, на които разказаха любопитни факти за гората и

5

6

7

8

9

селиново се включиха служителите на РДГ и СИДП – Шумен (сн. 3).

РДГ – Берковица

По традиция празникът започна с Ден на отворените врати, на който бяха поканени учениците от XII

участваха в интерактивни игри. Експерти от РДГ подариха на малчуганите дървени къщички за птици и заедно облагородиха двора на Детската градина с туи (сн. 9).

РДГ – Ловеч

Седмицата на гората в региона завърши със среща на експертите от РДГ с децата на града в парк „Стратеш“, където в края на XIX век започват първите залесявания. Лесовъдите разказаха на малчуганите в какво се състои тяхната работа и защо гората има нужда от грижи и опазване. Всяко дете получи медальон от дърво и

книжка „Приказка за гората“ (сн. 10).

РДГ – Стара Загора

Възпитаниците на старозагорския Дневен център за подкрепа на деца с тежки увреждания и техните семейства получиха грамоти за участието си в конкурса за детска рисунка „Гората е живот ... и обща отговорност“. Експерти от РДГ подариха на всички участници контейнерни фиданки черен бор, за да могат да ги засадят, и увлекателно разказаха за живота в гората.

Природните паркове

Седмицата на гората в ПП „Шуменско плато“ започна със съвместна инициатива с младежите от Български младежки червен кръст – Шумен. Заниманията включваха придобиване на знания за екипировка, ориентиране по карта, разпъване на палатка. Осъществен бе поход по Дендрологичната пътека, където експертите на Парка пока-

заха на терен най-разпространените дървесни видове и туристическата маркировка и проведеха тематични игри за знания и бързина (сн. 1).

Лесовъди от ДПП „Сините камъни“ посетиха регионални училища и представиха на децата ролята на лесовъда за опазването на горите и биоразнообразието в тях.

Заедно с ученици засадиха фиданки пред сградата на Природозащитния туристически център на Парка. Чрез беседи запознаха деца и граждани на Сливен с историята на празничната Седмица, проведеха занимателни игри по метода на горската педагогика. На гражданите бяха раздадени материали с информация за другите природни паркове. В работилничка децата изработиха картички с природни материали и дървени медальони (сн. 2).

ДПП „Рилски манастир“. През Седмицата на гората, паралелно с образователните мероприятия, служители на Дирекцията почистиха голяма част от местата, определени за палене на огън в м. Илийна река. В Дом за стари хора „Св. Иван Рилски“ – Кочериново, проведеха беседа с възрастните хора за дървесни видове, характерни за територията на Парка, и засадиха фиданки от сребролистна липа в двора. Дирекцията реализира и фотоконкурс „Фиданка засади и снимка ни прати“ (сн. 3).

Експерти от ДПП „Златни пясъци“ показаха на деца от ДГ „Мечо Пух“ – Варна, тайните на „Пътуване с куфар“. Как ни будят птиците, как отлитат към топлите страни, къде живеят животните и какви растения има в гората бяха част от занимателните и образователни игри (сн. 4).

В навечерието на празничната Седмица в ДПП „Българка“ комисия оцени творбите на децата,

Седмица на гората 1 – 7 април: Гората е живот и обща отговорност

участващи в конкурса „Сърцето на гората“. В журито взе участие Мария Башева – областен управител на Габрово, инж. Лиляна Райкова – директор на ДПП „Българка“, Росица Чернева – директор на Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, Теодора Янева – художник, Росица Гатева – експерт от СЦДП – Габрово, и представители на Регионалната библиотека. Отличените картини и литературни творби участваха в изложба в сградата на Областната администрация, а всички участници получиха грамота за своя труд от Дирекцията на Парка (сн. 5).

ДПП „Странджа“ и ДЛС „Граматиново“ почистиха райони в обсега на Стопанството и изнесоха от гората отпадъци. Обходени и почистени бяха местностите Герджиков гьол, Голямата котловина и Живак, както и места около странджанското с. Визица. Екип на Дирекцията и служители на ДГС – Звездец, почистиха околностите на с. Звездец, пътя

Звездец – Евре-нозово. От гората бяха изнесени 100 чувала с битови отпадъци (сн. 6).

Експерти от ДПП „Беласица“ съвместно със служители на ДГС – Петрич, се включиха в почистването на веломаршрут „Алея на здравето“ над Петрич (сн. 7). С помощта на Кметствата на Коларово и Беласица поставиха нови маси и пейки в местността Партизанска поляна

и се включиха в инициативата на РДГ – Благоевград, за подаряване на фиданки от обикновен кестен на граждани. В чест на празничната Седмица Дирекцията съвместно с Фондация „Проект Бранище“ реализира национален конкурс за рисунка „Кестеновите гори и техните обитатели“.

ДПП „Русенски Лом“ и ДПП „Врачански Балкан“ с подкрепата на СЗДП – Враца, реализираха конкурси за рисунки на ученици – „Опазване на богатото разнообразие от растителни и животински видове в ландшафта на Природен парк „Русенски Лом“ и „Гората е живот ... и обща отговорност!“

като предизвикаха децата да покажат биоразнообразието на природните паркове и разбирането си за чиста околна среда (сн. 8).

ДПП „Витоша“ проведе акции по почистване на туристическите алеи и ремонт на парковата инфраструктура. Екипът на

ДГС – София, и експерти от Парка почистиха алеите от паднали опасни дървета и възстановиха туристическата инфраструктура в района на Симеоновските езера.

В Седмицата на гората ДПП „Витоша“ в партньорство с Регионалния исторически музей – София, и Столична община откри изложбата „90 години Природен парк „Витоша“. Със събитието бе отбелязана и 145-годишнината от избирането на София за столица на България. Изложбените пана показват първите стъпки за обявяването на защитената територия, значимостта на планината като място за отдых, туризъм и обучение, както и за организиране на събития и чествания. Информират за първите опити за нейното опазване, парковата ѝ инфраструктура, туристическите ѝ маршрути, алеи и хижи. Показани са посветените ѝ книжни издания, както и заплахите, които я застрашават, биоразнообразието на флората и фауната и дейностите по реинтродукция на растения (сн. 9).

Красотата на част от защитените територии у нас бе представена в пътуващата изложба „Природните паркове на територията на Югозападното държавно предприятие“ в Регионалния исторически музей – Благоевград, и в Историческия музей в Петрич.

Нов бонитетен модел за белоборовите* култури у нас: взаимодействие между особеностите на антропогенния им произход и климатичните промени

Доц. д-р **Татяна СТАНКОВА**, доц. д-р **Ангел ФЕРЕЗЛИЕВ**, ас. **Кристиян КОЛЕВ** –
Институт за гората – БАН

Климатичните промени и тяхното влияние върху растежа

Проявленията на абиотичните фактори, които лимитират разпространението и обуславят развитието на горите, варират от температурни ограничения в бореални и високопланински условия до влажностни ограничения в условията на континентален и средиземноморски климат. Екстремните им прояви водят до все по-мощни щети и дори до бедствия като снеговали и ветровали, снеголоми, ветроломи и ледоломи, пожари, наводнения и суши. Неблагоприятното въздействие на екстремумите създава предпоставки за съхнене, развитие на гъбни патогени и нападения от насекоми. През ХХI век ставаме свидетели на все по-чести и мощни явления от подобен тип, отколкото са били наблюдавани през последните няколко десетилетия години.

Данните в световен мащаб показват увеличаване на температурата с около 0.7°C през ХХ век, а прогнозираното затопляне към 2100 г., според глобалните климатични модели, е 1 – 5.7°C (IPPC, 2021). Измененията на климата, свързани с глобалното затопляне, повлияват растителните съобщества на сушата в две основни посоки: върху зоните на тяхното разпространение и върху хода, скоростта и продължителността на техния растеж. Промените в разпространението на дървесните видове във връзка с климатичните изменения отдавна са предмет на изследвания и прогнози. В свои публикации Раев и колектив (2015) и Александров и Тончев (2021) използват индекса на засушаване на Де Мартон за класифициране на горските територии според тяхната уязвимост, а Панайотов и колектив публикуват през 2021 г. резултати за бъдещото разпространение на основните дървесни видове на територията на ЮЗДП в съот-

ветствие с различни климатични сценарии, получени чрез прилагане на модели за екологичните ниши на видовете.

Макар че горските екосистеми са изложени на климатични промени в продължение на повече от 100 години, последиците върху растежа им все още остават неуловими. Информация за условията на Централна Европа, представена от Pretzsch и колектив през 2014 г., показва, че през периода 1900 – 2010 г. продължителността на вегетационния период там е нараснала с 22 дена. Учените установяват, че обикновеният смърч (*Picea abies* (L.) Karst.) и обикновеният бук (*Fagus sylvatica* L.) като основни лесообразуватели в този географски район показват значимо по-бърз растеж в сравнение с 1960 г. и той достига кулминация по-рано. Те заключават, че ускореното развитие се дължи на по-голяма наличност на ресурси, свързана най-вече с повишена температура и удължен период на вегетация. Докато за условията на Централна и Северна Европа се докладва за ускоряване на растежа, резултатите от други части на света (например Чили, Канада) не са така категорични и еднопосочни. Проучване върху полупустинните гори на Централна Азия на Liu и колектив от 2013 г. убеждава, че от 1994 г. насам там е налице постоянно и засилващо се намаляване на растежа поради недостига на атмосферна влага. Wu и колектив съобщават през 2012 г. за драматичен спад и в растежа на преходните между широколистните и бореалните гори в Южен Сибир през последните 80 години, като причините за това се търсят в ниското съдържание на почвена влага в началото на вегетационния период.

Известно е, че производителността на насаждения от даден дървесен вид на конкретно месторастене се характери-

зира чрез неговия бонитет. В световен мащаб най-широко използваният бонитировъчен показател е височината (средна или доминираща) на дървостоя, като бонитетът се дефинира чрез стойността ѝ към избрана референтна възраст (например 100 г.), т.е. бонитетът се свързва с растежа по височина. За определяне на бонитета на белоборовите култури у нас понастоящем се използва таблицата на Кръстанов и колектив (1982), която се основава на растежа по средна височина. В монография от 2018 г. – „Иглолистните култури в България, създадени извън естествения им ареал“ (Гр. Попов, Г. Костов, Ив. Марков, Й. Додев, Д. Георгиева), се прави съпоставка на бонитетната таблица на културите от бял бор с действителното му разпределение по височина и възраст, определено по таксационните описания. Установява се, че близо 1/3 от насажденията не са обхванати от таблицата и са отнесени към най-близката крива, под която попадат – тази на IV бонитет. Като се вземе предвид и ограниченият възрастов диапазон на изходните експериментални данни за създаване на таблицата (до 50 г.), се налага изводът, че понастоящем тази бонитетна таблица не е достатъчно адекватна за използване в практиката. За разработването на тази, както и на останалите бонитетни таблици у нас са използвани графико-статистически методи и данни от временни пробни площи, като единствено данните от стъблените анализи дават информация за динамиката на растеж във времето, но на отделни (средни или доминиращи към датата на пробовземане) дървета.

Постоянни пробни площи и използването им

За целите на лесоустройството, за изучаване на растежа и производителността

* Редакцията възприема изписването **белоборови**, въпреки че в лесовъдската литература, включително в други публикации на авторите, се използва вариантът **бялборови**.

Моменти от теренните изследвания в постоянни пробни площи в белоборови култури през 2022 г.

на насажденията и влиянието на стопанските дейности върху тях от 70-те години на миналия век насам у нас се залагат постоянни пробни площи в различни по състав и възраст горски насаждения. Те се инвентаризират през 10 – 15-годишни интервали и данните от измерванията се съхраняват в приложенията към предходните и настоящите лесоустройствени планове. Събираната информация обхваща данни за месторастенето и за насаждението, като всяка опитна площ е залагана с 1 до 3 клетки, най-често 2 – една контролна и една експериментална. Изследват се растежът, производителността и прирастът на насажденията, а в експерименталните клетки обикновено се извеждат сечи с различна интензивност и повторямост и в съпоставка с контролните клетки се анализира ефектът от приложеното стопанисване. Залагането на постоянни пробни площи в белоборовите култури у нас датира от 1967 г., а най-новите от тях са заложени през 2012 – 2013 година. Понастоящем има данни от измервания в 38 постоян-

ни пробни площи в култури от бял бор на територията на страната, като част от тези опитни площи вече са закрити.

Проследихме динамиката на бонитетите между две последователни инвентаризации на пробни площи в белоборови култури до 50-годишна възраст (предвид ограничението на бонитетната таблица). Анализът показва, че както при неотгледаните (контролни) клетки, така и в стопанисваните (експериментални) в едва 1/2 от изследваните случаи бонитетът не се е променил при последваща инвентаризация. При контролните клетки в сравнително малък процент на културите до 40 г. (3.0 %) бонитетът се е повишил с една степен, което е валидно за съществено по-голям брой (24.4 %) опити при културите над 40 години. Значително повече са клетките с понижаване на бонитета с една степен. Това се наблюдава при 30.3 % и при 26.8 % под и съответно над 40 години. При сравнително малко клетки (6.1 %, и то на възраст само под 40 г.) бонитетът се е увеличил с две степени. Наблюдава се и понижаване с две степени за 18.2 % и 2.4 %

съответно под и над 40 години. За стопанисваните (експериментални) клетки повишаване на бонитета с една степен за разглежданите възрастови периоди се установява за съответно 25 % от клетките до 40 г. и 20 % – от клетките над тази възраст. Понижаване с една степен е констатирано в малка степен (за 20 % от клетките над 40-годишна възраст). От друга страна, в 25 % от опитите до 40 г. е отчетено повишаване на бонитета с две степени.

Направеното обобщение потвърждава, че бонитетът на белоборовите култури е променлив във времето показател, повлиян както от стопанисването им, така и от условията на месторастене, климатичните флуктуации и произхода на посадъчния материал. Ето защо неговата оценка би била най-адекватна, ако за целта бъде използван динамичен растежен модел, разработен с данни от повтарящи се във времето измервания на дървостойките, каквито са събираните в постоянните пробни площи.

Нов бонитетен модел за културите от бял бор

В рамките на първия етап на научно-изследователски проект на екип от Института за гората – БАН, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ (<https://climgyt.wordpress.com/>), Станкова и колектив разработиха и публикуваха през 2024 г. динамичен модел, който прогнозира растежа по доминираща височина и позволява изчисляването на абсолютния бонитет на белоборовите култури у нас чрез данните за доминиращата височина и възрастта към момента. Доминиращата височина е дефинирана като средната височина на 100-те най-дебели дървета на хектар, но за определянето ѝ като функция от средния диаметър, средната височина и доминиращия диаметър може да послужи и изведена за целта зависимост, представена в публикация на Станкова и колектив от 2022 година.

Данните, използвани за разработване на бонитетния модел, са събрани в общо 73 клетки, всяка с размер от 400 до 2000 м², на 38-те постоянни пробни

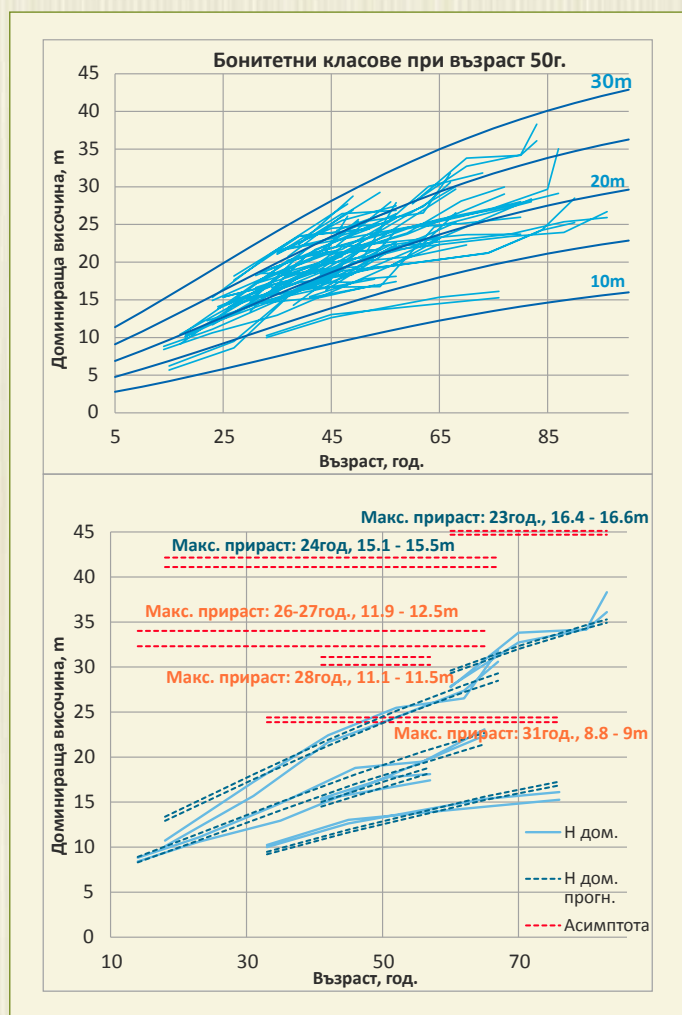
площи (ППП). Пробните площи са заложени при надморска височина в диапазона от 270 до 1600 м, географска ширина от 41°19'53.203" до 43°19'45.932" и географска дължина 22°30'37.955" – 27°26'08.855". Те са инвентаризирани от 2 до 7 пъти при възрасти на културите от 14 до 96 години и максималният период, обхванат от измервания, е 55 години. С изключение на данните от последното измерване от 2022 г. останалите данни са извлечени от приложенията на актуални и архивни лесоустройствени планове на стопанствата, като доминиращата височина за тези предходни инвентаризации е изчислена с гореспоменатата зависимост от средните височина и диаметър. През 2022 г. екипът по проекта извърши частична инвентаризация на 26 от ППП за събиране на допълнителни данни за дървостойките и месторастенията и на прирастни проби за прецизиране на възрастта (*снимките*).

Изведеният бонитетен модел е основан на функцията на Гомперц в динамична (диференчна) функционална форма с 2 коефициента.

Той е полиморфен, т.е. максимумът на прираста по височина се достига при различни възрасти и има различни стойности за различните бонитети. Чрез специфичните максимално достижими стойности за височината в модела намира отражение и широкият обхват от месторастения с различен капацитет, характерен за белоборовите култури у нас. За най-висока точност препоръчваме абсолютният бонитет да бъде определян за референтна възраст в интервала 40 – 60 години (*фигурата*). За допълнително диференциране на бонитетния модел изпитавме класификациите на белоборовите култури според тяхното екосистемно съответствие, предложени в публикации на

Костов от 2014 г. и на Александров и Тончев от 2021 година. Както Попов и колектив (2018) в монографията си установяват, че показателят бонитет не може да се използва при определяне на екосистемното съответствие на иглолистните култури, така и нашето изследване показва, че класификациите по екосистемно съответствие не са уместни за диференциране на бонитетния модел. Този резултат намира обяснение в определението за екологично съответствие, което включва три елемента: производителност, стабилност и естествено възобновяване. Докато бонитетът е директно свързан с първия елемент на екосистемното съответствие и индиректно с втория, неговата оценка няма отношение към способността за естествено възобновяване на белоборовите култури. Бонитетният модел може да бъде допълнително прецизиран, ако единият от двата му коефициента се представи като функция на фактори на средата, свързани със светлината, температурно-влажностния и почвения комплекс. Най-адекватният от изпитаните многофакторни модели сполучливо се съгласува със спецификите на белия бор като дървесен вид: висок бонитет се установява за култури на влажни и хладни месторастения с интензивен приток на светлина (ППП в Държавните горски стопанства в Доспат, Селище, Хисаря и Якоруда – ППП4 в 43я1), нисък бонитет е регистриран на сенчести месторастения (ППП в ДГС – Белово, Славейно и Елешница), а среднобонитетни са топли месторастения с междинен по интензивност светлинен режим (ППП в ДГС – Карнобат, Радомир и Брезник). Все пак е важно да се подчертае, че включването на показателите на околната среда като независими променливи в модела само раздалечава в по-голяма степен кривите на растежа на добре стопанисваните култури с подобрен произход от тези на недобре отглежданите култури с неселекционирани произход на посадъчния материал.

Въздействието на изменението на климата върху растежа на дърветата зависи от много процеси, включително и от способността им да се адаптират към промените в околната среда. Отчита се, че отвъд глобалното покачване на температурите изменението на климата всъщност е сложна комбинация от промени в честотата и интензивността на широк спектър от фактори. Изменението на климата, наложено пряко или непряко на природните екосистеми от човешката дейност, се осъществява и в

Фиг. Бонитетен модел за белоборовите култури у нас

комбинация със загуба и фрагментация на местообитания, загуба на почва, замърсяване, интродукция на екзотични видове и т.н. Освен това много видове (растения, животни, микроорганизми), които се различават по своята чувствителност и адаптивност към промените в околната среда, се срещат съвместно и взаимодействат помежду си, което води до сложна мрежа от реакции и непредвидимост на последствията. Белилов и колектив от Института за гората – БАН, например установяват, че през 2022 г. боровата процесия е преодолела естествената бариера за нейното разпространение в Северна България – Стара планина, което се обяснява с благоприятно високите зимни температури през предходните години (минимална температура над -16°C) и биологичната особеност на вредителя – диapaузата, при която част от какавидите остават в почвата няколко години. В същото време затихването на каламитата на върховия корояд по белия бор през 2018 г. се отдава на аномално високите температури и развитието на трета генерация през есенно-зимния период на 2017 г., довела до висока смъртност и начало на депресия на вредителя през 2018 г., както сочи публикация на Белилов и Георгиев от 2020 година. Във връзка с това не бихме се ангажирали с прогнози за тенденциите в растежа на белия бор (нарастване или намаляване), прилагайки глобалните климатични модели, които предполагат екстраполации по отношение на условията на растежната среда. В разширено изследване на засушаването през периода 1982 – 1994 г., осъществено от Раев и колектив през 2003 г., авторите наричат този период „Съвременен аналог на климатичните промени“, като се позовават на очакваното сходство на ефекта му върху природните ресурси и обществото. Ето защо ние оценихме надеждността на новоразработения бонитетен модел, като разделихме данните от ХХ и от ХХI век и ги използвахме последователно за апроксимиране и за валидиране на изведената зависимост. Резултатът за точността на модела е окуражаващ и налага извода, че тенденцията на растежа на белоборовите култури от втората половина на ХХ век се поддържа при климатичните условия на ХХI век досега, илюстрирайки адаптивния потенциал на насажденията в условията на глобално затопляне, в границите на изследваните условия на месторастене.

С фокус върху природата и децата

Изложението „Природа, лов, риболов“, организирано от Международния панаир в Пловдив, се проведе от 3 до 7 април под егидата на Министерството на земеделието и храните със съдействието на Изпълнителната агенция по горите, държавните предприятия, Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури и Лесотехническият университет. Фокусът на тазгодишното му издание бе насочен към децата и младежите и стремежа да бъдат възпитани в любов към природата.

На събитието, което бе съпроводено от Специализирана изложба „Цветна пролет“, бяха представени сегменти от зелената икономика и индустрията за свободното време, богата експозиция от продукти за лов, риболов, алтернативен туризъм, екстремни спортове и природосъобразни занимания на 80 изложители. Програмата на форума бе обогатена с работни срещи и оживени дискусии по актуални теми, с демонстрация на умения в различни надпревари, увенчани със заслужени

награди, отбелязани бяха и паметни годишнини.

На официалното откриване (сн. 1) присъстваха президентът Георги Първанов (2002 – 2012 г.), министърът на земеделието и храните Кирил Вътев, зам.-министрите на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов и Георги Тошев, изпълнителният директор на ИАГ инж. Стоян Тошев, областният управител на Пловдив д-р инж. Илия Зюмбилев, председателят на Пловдивския общински съвет Атанас Узунов, заместник-кметът на Пловдив Иван Стоянов, главният директор на Международния панаир в Пловдив доц. д-р Иван Соколов, председателят на НЛРС – СЛРБ инж. Васил Василев, представители на държавната и местната власт и други.

Встъпителните думи на министър Кирил Вътев подчертаха едно от сериозните предимства на страната ни пред Европа и света – България остава лидер по отношение на трофейните качества на дивеча.

Приветствената реч на инж. Васил Василев откри специалния акцент на Изложбата – честването на 140-годишнината от създаването на организираното

1

ловно движение у нас.

За доброто настроение на посетителите се погрижи „БагаТур“ – школа, посветена на възстановяването и популяризирането на ценностите и културата на прабългарите, с демонстрация на старинни умения и практики, ползвани при лов или война.

Във въстъпителната пресконференция за журналисти участваха инж. Стоян Тошев, инж. Росен Райчев – зам. изпълнителен директор на ИАГ, доц. д-р Иван Соколов, Ясен Киров – зам. изпълнителен директор на ИАРА, инж. Васил Василев, доц. д-р Христо Михайлов – ректор на

ЛТУ и преподавател по ловно стопанство. На деловата среща бяха обсъдени приходите от организирания ловен туризъм, състоянието на дивечовите популации към момента и ръста в числеността на дребния дивеч и дивата свиня, сърната, благородния елен и елена лопатар. Коментирани бяха и бъдещите намерения – да се наблегне съществено на разселването на едър дивеч. Отбелязани бяха постиженията за изминалата година – присъждането на 68 златни медала от придобити трофеи от благороден елен. По-късно през деня се проведе кръгла маса по темата за разселването на едрия и дребния дивеч у нас.

Ловностопанската оценка на разселването на благороден елен, елен лопатар и муфлон бе във фокуса на презентацията на д-р инж. Чавдар Желев – началник-отдел „Ловно стопанство“ в ЮЗДП – Благоевград. Той направи преглед как се е зародило разселването на

тези три вида в страната ни, каква е ситуацията днес и по какво още има да се работи в бъдеще за значителното увеличаване на запасите на тези животни. Д-р инж. Росен Андреев – експерт в ЮЗДП – Благоевград, хвърли повече светлина върху начините за улавяне на жив дивеч с различни цели. След дискусии по двете теми инж. Стилиян Герасков – експерт в НЛРС – СЛРБ, представи презентация по проблеми при доотглеждането, адаптацията и разселването на фермено произведен местен дребен дивеч в ловностопанските райони на ловните сдружения. Специално внимание върху състоянието

на два прелетни за страната ни вида дребен дивеч – пълпъдка и гургулицата, бе насочено в отделна работна среща.

Резултатите от мониторинга за числеността на гургулицата и пълпъдка у нас представиха преподавателите по ловно стопанство от ЛТУ доц. д-р Стоян Стоянов, гл. ас. д-р Градимир Груйчев и гл. ас. д-р Евлоги Ангелов. Те коментираха неблагоприятните тенденции в запасите на двата вида птици за последните 10 години и риска от загубването им; очертаха основните насоки, по които се работи и към момента за набавяне на нужните данни за състоянието на видовете, изисквани от Европейската комисия, за да се определят адекватни действия за опазването им. По време на срещата бе изразено задоволство от труда на ангажираните се с проблема доброволци и специалисти през последните 2 години, в които стартира мониторингът. Подчертано бе, че извършената работа на терен е на много високо ниво и това дава стабилна основа, с която да се работи по проблема в бъдеще. Благодарение на всеобщото усърдие са отстранени доста грешки в процеса, допускани във времето преди мониторинга.

В рамките на дискусийните срещи бяха разгледани проектите „Към климатично-интелигентска горска свързаност за едрите хищници в Балкано-Карпатския регион“ – ForestConnect, в който ИАГ взема участие като проектен партньор, и OptFORESTS „Използване на горските генетични ресурси за увеличаване на възможностите в контекста на екологичните и социалните предизвикателства“, представен от ГСС – София.

Част от програмата на Изложението бе провеждането на творчески и прак-

2

тически инициативи в подкрепа на тазгодишния **фокус върху подрастващите и възпитанието им в любов към природата**. Това са заниманията по горска педагогика в идеята „Горско училище“ през всеки от дните на Изложбата, пътуващото фургонче „Горичка в количка“, чрез което децата научаваха за лесовъдската професия (сн. 2). В подготвената програма „Децата и риболова“, обезпечена от НЛРС – СЛРБ, те практикуваха техники в риболовната дисциплина „Кастинг за деца“. С посланието „Грижа за животинския свят“ децата сглобяваха къщички за птици.

По повод Седмицата на гората на изложението „Природа, лов, риболов“ бяха наградени **най-изявените лесовъди и служители по контрола върху дейностите по опазването на горските територии в обхвата на РДГ – Пловдив** (сн. 3). За „Лесовъд на годината“ за регион Пловдив бе отличен инж. Антон Бамбалов – зам.-директор в РДГ – Пловдив. Той беше награден и на национално ниво като подгласник на „Лесовъд на годината“. Негови подгласници станаха инж. Златан Механджийски – зам.-директор на ДГС – Асеновград, инж. Магдален Гайдаджиев – старши горски инспектор в РДГ – Пловдив, и техн. Христо Стефанов – помощник-лесничей в ДГС – Клисурса. Приза „Служител по контрола за 2023 г.“ за регион Пловдив получи Сали Чолаков – горски инспектор в РДГ – Пловдив. Негови подгласници са Красимир Неделчев и Живко Жекков – горски инспектори

в РДГ – Пловдив, класирани съответно на второ и трето място. Тази година с приза „За цялостен лесовъдски принос“ беше отличен инж. Александър Дюлгеров – главен експерт в РДГ – Пловдив. С наградата „За значителен принос за популяризиране и повишаване имиджа на лесовъдската професия“ беше награден инж. Илия Симеонов – експерт в ЮЦДП – Смолян.

Посетителите имаха възможността да разгледат **изложба на трофеи**, добити през последните 3 години (сн. 4), и снимките, взели участие в конкурсите „Мигове от дивия свят“ и „Един ден сред природата на България“ (за деца до 14-годишна възраст), организирани от НЛРС – СЛРБ.

За подвластните на ловната стрелба в дисциплината „Скийт“ се проведе **състезание на стрелбищния комплекс**

в с. Труд (сн. 5), в което взеха участие отбори от ИАГ (в състав инж. Розали Коев – гл. експерт в РДГ – Русе, инж. Кристиан Колев – зам.-директор на РДГ – Стара Загора, и Василий Георгиев – гл. експерт в отдел „Ловно стопанство“ в ИАГ), СИДП – Шумен (Николай Тодоров – ДЛС „Черни Лом“ – Попово, Симеон Попов – ДГС – Цонево, и Исмаил Курдов – ДГС – Върбица), ЮЗДП – Благоевград (Милен Карамфилов – ДЛС „Осогово“ – Кюстендил, Стоил Стоилов и Росен Мирчев – ЮЗДП – Благоевград). Отборът на СИДП – Шумен, стана победител с общо 46 попадения, последван от отбора на ИАГ с 41. За тима на ЮЗДП – Благоевград, точните попадения бяха 39. Посетителите можеха да наблюдават и надпреварата в **Петия национален турнир на НЛРС – СЛРБ по надсвирване със свирки за примамване на дивеч**, състоял се в 3 категории („Хищници“, „Голяма белочела гъска“ и „Зеленоглава патица“) и 2 възрастови групи („Възрастни“ и „Деца“). При децата в категория „Хищници“ победител стана Николай Георгиев. В категория „Голяма белочела гъска“ първо място зае Дамян Русинков. При провеждането на баражи и в трите дисциплини при възрастните първи в класирането в категория „Голяма белочела гъска“ е Милко Иванов; в „Хищници“ – Йосиф Митев, а в категория „Зеленоглава патица“ – Атанас Гуджев. Наградите бяха връчени от инж. Сахак Сахакян – член на УС на НЛРС – СЛРБ, и инж. Юлиан Русев – началник на отдел „Ловно стопанство“ в ИАГ. За пръв път на Международния панаир в Пловдив се проведе и Международна екстериорна изложба на Българската национална федерация по кинология с ранг SACIB. В нея участие взеха 400 кучета от 17 страни.

Борислав БЕЛДЕВ
Снимки: Станислава КРУМОВА
и Йордан ДАМЯНОВ

Горските влекачи TAF – устойчивост, иновации и доверие

– Г-н Морариу, имате дългогодишен опит в румънската компания за конструиране на машини и съоръжения IRUM. Какво според Вас прави горските влекачи TAF предпочитан избор за много клиенти?

– Когато става въпрос за производителността на горските влекачи TAF, мога да кажа, че има няколко забележителни аспекта, които ги характеризират и карат толкова много клиенти да ги избират. Ще започна с популярността на IRUM като компания, която е на пазара за горска техника вече повече от 70 години. IRUM има история, доказваща с времето, че предлага качествени продукти. Компанията инвестира изключително в технология, отговаряща на изискванията на клиентите и пазара на горска техника като цяло. Всеки нов модел, който пускаме, е разработен да отговаря на тези изисквания. Вярвам, че най-добрият пример в този случай са числата, и с гордост заявявам, че до момента горските влекачи TAF работят на 4 континента, в над 35 страни.

– Какви са последните технологични иновации в новите модели TAF и как те подобряват ефективността и устойчи-

Харациу Морариу – мениджър продажби на горска техника в IRUM

востта им при работа в гората?

– Ще спомена последния модел влекач – TAF 690 S5, който разполага с по-мощен двигател – 136 к.с., и ниво на замърсяване V степен. Той е най-модерният, когато става въпрос за горска техника – увеличената теглителна способност повишава производителността, освен това клиентите работят в по-чиста среда. Удобството, осигурено от новата кабина, която вече е по-просторна, също е аспект, който клиентите ни ценят. В допълнение – кабината е без брони, но запазва нивото си на безопасност, като предлага по-добра видимост.

– Как интегрирате устойчивостта в производството на горските влекачи и как това влияе на клиентите и околната среда?

– Устойчивостта е аспект, който считаме за необходим в дейността на всеки – от отделния индивид до големите компании. Затова в IRUM подчертаваме значението на устойчивостта и я вграждаме в нашите продукти – чрез напредналия стандарт относно замърсяването, внедрен в нашата техника. В същото време сме много внимателни по отношение на отговорното потребление на ресурси и рециклираме всички отпадъци, генерирани от нашите дейности – както оперативни, така и от производствения процес. Повторно използваме тези материали, като ги топим и интегрираме в нови процеси. Накрая, но не на последно място, консумацията на енергия в IRUM е устойчиво поддържана от парка със слънчеви панели в предприятието.

Представител за България:

НИКИ 5

+ 359 889 311 829

+ 359 883 481 891

www.niki5.com

Влекач TAF 690 S5 G

Нов хидравличен банциг LT20START - спестете до **4 033 €**

**LT20
START**

Първите **20** машини
на специална цена

СПЕСТИ
ОТНАЧАЛО

Запознайте се с новата банциг машина Wood-Mizer LT20START Хидравлика и функционалност на невероятно атрактивна цена

Моделът LT20START реже трупи с максимален диаметър 80 см и дължина 6,1 м и се предлага стандартно с пълнен хидравличен пакет за лесно и бързо зареждане на трупи, както и с електронен пулт за автоматично настройване на височината на рязане, което улеснява работата на оператора.

Хидравличният пакет LT20START включва три странични ограничителя, централна скоба, въртящо устройство, два нивелиращи ролкови крика и товарни крака. Хидравличните функции се управляват чрез интуитивен набор от лостове, осигурявайки ефективна работа и спестявайки време, необходимо за производство на дъски или греди. Опционалните удължения на леглото от 1,8 m, 3,6 m или 7,2 m позволяват адаптирането за рязане на по-дълги трупи, разширявайки диапазона от приложения на машината и отваряйки нови бизнес възможности.

Банциг LT20START има ергономичен контролен панел с електронно устройство SW10 за автоматично настройване на височината на рязане,

елиминирайки необходимостта от изчисления и ръчни настройки. Електрическият мотор от 11 kW осигурява достатъчно мощност за работа както с меко, така и с твърдо дърво.

Банциг LT20START може да бъде оборудван и с машина за кора. Това устройство прави предварителен разрез в кората на мястото, където лента влиза в дънера, което не само удължава живота на острието, но и подобрява точността и качеството на среза.

Оригиналните ленти на Wood-Mizer, предлагани с дължина 4010 mm и ширина 32-35 mm, осигуряват несравнима производителност на рязане и издръжливост, които увеличават ефективността си и същевременно минимизират оперативните разходи.

Изборът на модела LT20START е инвестиция в ефективност и надеждност. Разберете как LT20START може да промени начина, по който обработвате дървесина и да помогне на бизнеса ви да расте.

woodmizer.bg | office@ecotechproduct.com | тел.: 089 913 31 10

Wood-Mizer®
from forest to final form

Екотехпродукт ООД
София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ № 38

тел./факс: 02/979 17 10
тел.: 02/462 70 35

115 години НПГГСД „Сава Младенов“ – Тетевен

Историята

През 1908 г. ръководството на Окръжната постоянна комисия в Плевен решава да бъде основано дърводелско занаятчийско училище в окръга. След проучване през 1909 г. Комисията излиза с решение да бъде открита Държавна дърводелска работилница. На 22 март 1909 г. родолюбивият тетевенец Александър Карастоянов събира в класните стаи своите първи ученици и слага темелите на дърводелското училище с две специалности – „Столарство“ и „Стругарство“. През 1912 г. с активната помощ на тетевенската общественост е построена част от централната сграда на Училището. За няколко години се обособяват нови отдели с учители, като някои от тях специализират в чужбина. През 1922 г. е открит Коларо-железарски, през 1925 г. – Бъчварски и Тапицерски, а през 1930 г. – Сградостроителен отдел, както и Домакински,

обучаващ момичета. Интересът към новотритите специалности е мотивиран от нуждите на жителите в региона, отличаващ се със специфични природни дадености. През 1945 г. Училището се превръща в Народна техническа гимназия по дървообработване и архитектура. Шест години по-късно, през 1951 г., се преименува в Техникум по горска промишленост и дървообработване „Сава Младенов“, чието име носи и до днес. Утвърждават се три специалности – „Горско стопанство“, „Дърводобивна промишленост“ и „Механична технология на дървесината“. През 1978 г. учебното заведение се преименува в Техникум по горско стопанство и дървообработване. От 2003 г. става Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване, а от 2017 г. – Национална професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване „Сава Младенов“.

ков – зам.-директор на ЮЗДП – Благоевград, инж. Петър Петров – директор на РДГ – Ловеч, Мария Стойчева – председател на Общинския съвет – Тетевен, Борис Врабевски – зам.-кмет на община Тетевен. Присъстваха експерти в образованието, директори на горски и ловни стопанства, училища, лесовъди, гости.

Инж. Златина Каталиева – директор на НПГГСД „Сава Младенов“, връчи награди на учениците, участвали в конкурси, състезания и турнири, организирани по повод годишнината на Гимназията, и грамота и плакет на Бисерка Пиронкова – дългогодишен учител по български език и литература, за цялостен принос и развитие на Училището.

Тържеството

Празничният ден започна с песни и танци на ученици от училището, които повдигнаха настроението на гостите в препълнената зала. Сред официалните лица на събитието бяха инж. Стоян Тошев – изпълнителен директор на Изпъл-

нителната агенция по горите, доц. Христо Михайлов – ректор на Лесотехническият университет, инж. Альоша Да-

Международно състезание „Млад дървосекач“

Призьорите в индивидуалното класиране Ричард Пекара, Десислав Тошев и Денислав Данков

Победителите в отборното класиране

Участниците и техните треньори

Професионалната гимназия е първото училище в страната, което се включва в Международната асоциация на шампионите сред дървосекачите (IALC) и организира състезанието „Млад дървосекач“. Именно то беше и главно съпътстващо събитие към отбелязването на годишнината на училището с деветото си поред издание. В надпреварата се включиха състезатели от Střední lesnická škola (Кривоклат, Република Чехия), Средно общинско земеделско шумарско училище „Горче Петров“ (Кавадарци, Република Северна Македония), три училища

от Република Сърбия – Sumarska škola (Кралево), Техничка школа „Милева Марић Ајнштајн“ (Нови Сад), и Прехрамбено-шумарска и хемијска школа (Сремска Митровица). За първи път в състезанието участва и второ училище от България – Лесотехническата професионална гимназия – Берковица.

Първият етап. След официалния старт на състезанието аудиторията проследи първия етап – поваляне на дървесно стъбло, който се проведе в двора на Училището. Най-добре се представи Денислав Данков – пред-

ставител на домакините, който накара събралите се зрители да избухнат в овации, след като поваленият от него дървесен ствол се изравни с контролното колче. Ричард Пекара от Чехия зае втора позиция, а на трета – с равен брой точки, се класираха Илия Ангелов и Георги Георгиев от Тетевенската гимназия.

Вторият етап от надпреварата се проведе на градския площад пред сградата на Община Тетевен. Под пролетните лъчи и погледите на гостите участниците изпълниха следващите четири

Отделните дисциплини в състезанието

дисциплини. Дългогодишният учител Райко Райков, известен със закачливия си и колоритен изказ, коментираше за публиката действията на състезателите.

Най-бързи в подготовката на моторния трион за работа бяха състезателите от Нови Сад – Душан Козарчич и Влада Панич, които спряха хронометъра под 25 секунди.

В дисциплината „Комбинирани рязове“ Десислав Тошев, Георги Георгиев и Душан Козарчич заеха призовите места. Десислав Тошев се отличи отново, като показва безупречна техника в дисциплините „Прецизно рязане“ и „Кастрене“. Състезателят на Тетевенската професионална гимназия беше поздравен от треньори и учители за уменията си, които радваха присъстващите.

Именно дисциплината „Кастрене“ бе най-зрелищната, защото освен с хронометъра всеки състезател се надпреварваше рамо до рамо с друг участник. При нея премахването на клоните трябва да се извършва абсолютно прецизно, като не се допуска нараняване на стъблото и оставяне на високи чепове. Много от участниците не получиха дори една точка, тъй като в представянето им не беше спазена техниката за безопасност или бяха превишили допустимия брой неправилно окастрени клони.

В крайното класиране призът за най-добър млад дървосекач получи Ричард Пекара, който завоюва 1008 точки с дисциплина и сигурна игра. Плътно след него се наредиха състезателите от Тетевен – Десислав Тошев с

1000 и Денислав Данков с 996 точки. В последните минути на състезанието напрежението се покачи заради близките стойности на състезателите, които напрегнато дискутираха грешките си, но с надежда да бъдат записани във финалната графа.

Голямата награда спечели НППГСД „Сава Младенов“, чиито два отбора заеха първо и второ място в крайното отборно класиране, а третото остана за отбора от Кривоклат, Чехия. Всички участници получиха грамоти за участие, плакети, дървени пана, произведени в STEM работилницата на Гимназията, и награди от „Агроланд – България“ АД, представител за България на марката Husqvarna.

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ

Да запечатáme чара на разходка в гората в красив спомен, или как да направим глинен медальон с растителни орнаменти

Вероятно вече се срещате за свое вълнуващо преживяване в природата. Може би сте видели някои растения и животни за пръв път в този ден. Предлагаме ви предизвикателство – на следващото горско приключение с ваши близки и приятели съберете няколко листа/цветове от различни дървета и ги поставете между страниците на тефтер, за да се запазят до прибирането ви къщи. Тогава направете вашия глинен медальон. Ето как:

Необходими материали: парче глина, купичка с вода, дъска, точилка, растителни части за отпечатване (листа с релефни жилки, цветя, клонки, шишарки), молив, памучен шнур, боички.

1 Омачкайте здраво глината и оформете топче с гладка и фина повърхност. Ако се появят пукнатини, намокрете ръцете си и започнете отначало. Притиснете леко топчето между дланите си и го разточете върху дъска, за да получите основа за медальона. На този етап глината трябва да е с дебелина около 1 сантиметър. Загладете с навлажнени пръсти.

2 Поставете листото върху медальона с жилките към глината, притиснете го леко и разточете с точилката, докато повърхността му се изравни с тази на медальона. Без да махате листото, обърнете медальона и направете същото и от другата страна, но с различно растение. Развихрете въображението си – може да комбинирате различни растителни части и да оформите мандала.

3 Направете отвор за шнура в горната част, но не прекалено близо до периферията на медальона. За целта може да използвате остър молив. Пробийте глината с въртеливи движения, за да не се напука. Премахнете растенията и оставете медальона да изсъхне на стайна температура за 1 – 2 дена.

4 Получения релеф може да оцветите с помощта на бои и моливи. Внимавайте да не намокрите глината прекалено много с боята, за да не се размият отпечатъците. След като изсъхне и боята, лакирайте с прозрачен лак, за да изпъкнат цветовете и релефът. Остава да завържете шнура. Познавате ли възли, с които дължината му да може да се регулира?

И няколко факта за материала, с който работихте. Глината е един от най-старите строителни материали на Земята наред с камъка и дървото. Използва се и в занаятчийството, медицината и козметиката. Глината е постоянна съставна част на почвите. Тя има ниска пропускливост и може да задържа вода и хранителни вещества.

Росица ГАТЕВА
СЦДП – Габрово

Горна 4/2024

ФОТОКОНКУРС

„Гората е в сърцето ми“

Портрет на балканска дива коза,
Национален парк „Пирин“, около хижа
„Вихрен“, Ваня Топова, 39 г., София

Уважаеми читатели, продължава конкурсът за любителска снимка „Гората е в сърцето ми“.

Напомняме ви за няколко важни условия, без които фотографиите няма да бъдат допускани до конкурса: ориентацията на снимката трябва да бъде „Портрет“ (нависоко) и да е с резолюция поне 2000 x 3000 пиксела; може да участвате само с по една снимка във всяка от категориите „Гори“ и „Диви животни“; да не пропускате да напишете къде е направена снимката, името и фамилията на автора, възраст, населено място, телефон, електронна поща и адрес за контакт.

Очакваме вашите снимки до 30.11.2024 г. на електронния ни адрес:

spisaniegora1899@gmail.com.

Успех на всички фотографии с гората в сърцето!

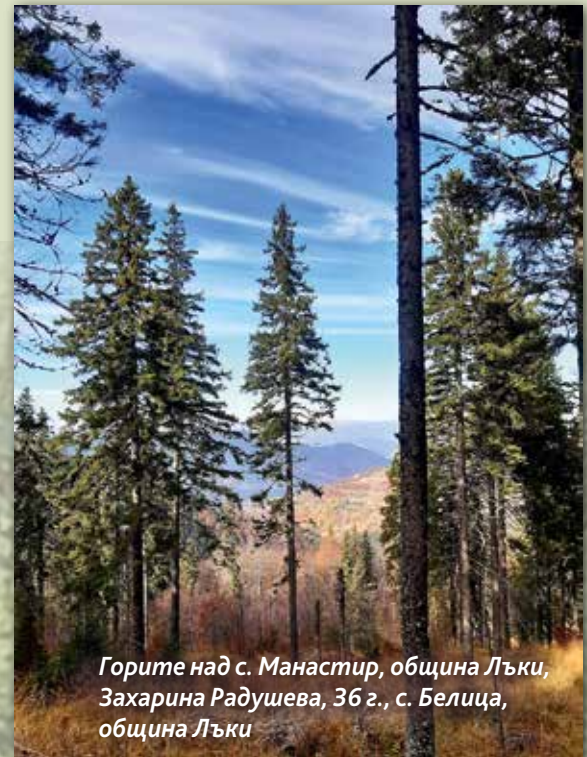
Лисица, Рила планина, Урдини езера,
Лора Лазарова, 46 г., София

Първа пролет, Природен парк
„Витоша“, по поречието на Янчовска
река, Ваня Топова, 39 г., София

Родопска планина, пътят
към вр. Червена стена,
Лора Лазарова, 46 г., София

Горите над с. Манастир, община Лъки,
Захарина Радушева, 36 г., с. Белица,
община Лъки

STIHL

ПЪРВИЯТ ИЗБОР НА ПРОФЕСИО- НАЛИСТИТЕ

—
ХРАСТОРЕЗИТЕ
НА STIHL

WWW.STIHL.BG